

Handreiking Dagbesteding in de Gehandicaptenzorg

30 oktober 2020

Inhoudsopgave

Deze handreiking vervangt de versie van 21 juli.

Inhoud

Inleiding	3
Uitgangspunten en randvoorwaarden	4
Algemene maatregelen	4
Omgaan met de norm van 1,5 meter afstand	7
Invulling op maat	8
Vervoer van en naar dagbesteding	10
Goede communicatie	11

Inleiding

In deze handreiking wordt een aantal uitgangspunten en randvoorwaarden beschreven voor het veilig organiseren van dagbesteding voor mensen (volwassenen) met een beperking. Het gaat hierbij zowel om mensen die thuis wonen, als mensen die op een locatie van een zorgorganisatie wonen. Dagbesteding kan een onderdeel zijn van een breder ondersteuningsaanbod. Deze handreiking beperkt zich echter alleen tot dagbesteding en gaat niet over andere vormen van zorg.

Op 13 oktober heeft het kabinet opnieuw strengere maatregelen afgekondigd, in de hoop dat deze ervoor gaan zorgen dat we het virus kunnen indammen. Er gelden nu nieuwe maatregelen voor heel Nederland. Als de landelijk geldende maatregelen stoppen, dan geldt weer de regionale aanpak. Daarvoor is een [routekaart](#) ontwikkeld. In die routekaart staat per risiconiveau beschreven welke maatregelen in een regio minimaal gelden. Voor ieder risiconiveau geldt: volg de [basisregels](#).

Ook in deze nieuwe versie van de handreiking dagbesteding vormen deze algemene maatregelen, de basisregels, het belangrijkste uitgangspunt voor het zo goed mogelijk invullen van dagbesteding. Deze nieuwe versie van de handreiking is daarom inhoudelijk vrijwel niet gewijzigd. Het is vooral een actualisatie. Lokaal of regionaal kunnen aanvullend strengere maatregelen gelden.

Het zo goed mogelijk invullen van de dagbesteding in deze corona-periode, vraagt veel van cliënten en hun netwerk. Het organiseren van de dagbesteding vraagt ook veel van medewerkers en zorgorganisaties. Zeker in regio's met een hoog risiconiveau en een oplopend aantal besmettingen. Aandacht voor goede en tijdige communicatie met de cliënt, het directe netwerk van de cliënt, in de organisatie en met andere zorgaanbieders of samenwerkingspartners blijft belangrijk.

Deze handreiking is ontwikkeld door de VGN in samenwerking met het platform dagbesteding van de VGN, Iederin, LFB, LSR, KansPlus, Per Saldo, NVAVG, NVO en de Federatie Landbouw & Zorg en de BVKZ. De paragraaf over vervoer is afgestemd met Koninklijk Nederlands Vervoer (KNV).

Uitgangspunten en randvoorwaarden

Algemene maatregelen

Ook voor dagbesteding in de gehandicaptenzorg vormen de algemene maatregelen van het RIVM, ook wel de [basisregels](#) genoemd, nog steeds het uitgangspunt om verspreiding van het coronavirus te voorkomen. Dit geldt voor zowel cliënten, als medewerkers zolang dat deze maatregelen van toepassing blijven. Dit betekent:

Verkouden of andere klachten?

Het is belangrijk om met cliënten en/of verwanten of de woonbegeleiders vooraf goede afspraken te maken over de [gezondheidscheck](#). Deze bestaat uit enkele korte vragen om na te gaan of er een risico is op corona.

Als uit de gezondheidscheck blijkt dat:

- er sprake is van klachten die passen bij het nieuwe coronavirus, komt de cliënt niet naar de dagbesteding. Er is dan eerst een test nodig. In afwachting van de uitkomst van de test komt een cliënt niet naar de dagbesteding.
- huisgenoten of medebewoners van een cliënt koorts en/of benauwdheid hebben komt de cliënt niet naar de dagbesteding. Ook dan komt in afwachting van de uitkomst van de test een cliënt niet naar de dagbesteding.

Het kan voorkomen dat klachten zich gedurende de dag ontwikkelen. Zorg in dat geval meteen voor isolatie van de cliënt en dat de cliënt direct naar huis gaat.

Voor de volledigheid: Cliënten met corona blijven thuis. Net als cliënten met een huisgenoot met corona.

Informatie over testen, thuisblijven en inzet PBM

- Meer informatie over [testen en thuisblijven bij klachten](#) is te vinden op de website van de Rijksoverheid.
- Meer informatie over testen, thuisblijven en het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM) voor medewerkers is te vinden in het [Overzicht richtlijnen en testen van medewerkers in de gehandicaptenzorg](#).
- Aandachtspunten rondom de inzet van [kwetsbare medewerkers](#) zijn te vinden op de website van het RIVM. Net als informatie voor medewerkers die een [huisgenoot](#) zijn van iemand met een kwetsbare gezondheid.

Hygiëne

Het is belangrijk om extra alert te zijn op de normale hygiëne.

Meer informatie over hygiëne is te vinden via:

- Informatie over [hygiëne en COVID-19 op de website van het RIVM](#)
- [Hygiënerichtlijn](#) Instellingen voor volwassenen met een lichamelijke of verstandelijke beperking van het RIVM.
- [Infographic Hygiëneregels](#)
- [Infographic Hygiëneregels](#), versie voor laaggeletterden

Handvatten om de algemene maatregelen op een locatie te borgen:

- Zorg voor voldoende mogelijkheden om handen te wassen.
- Hang Infographics op met informatie over de algemene maatregelen.
- Richt ruimten zo in dat het hanteren van afstand makkelijker is.
- Denk aan vaste looppaden en routes in ruimten en op gangen en geef deze duidelijk aan.
- Indien mogelijk: gebruik een ingang naar binnen en een uitgang naar buiten op de locatie.

- Bepaal vooraf per locatie hoeveel mensen in een ruimte mogen verblijven/ hoe groot de groep kan zijn per ruimte.
- Als je gemeenschappelijke ruimten gebruikt, denk dan aan bijvoorbeeld een wisselschema voor verschillende groepen met tussentijdse schoonmaak.
- Denk na over hoe je lunch en koffiepauze organiseert.
- Op plekken waar je met cliënten buiten kan werken, is er meer ruimte om meer cliënten dagbesteding te bieden. Denk vooraf wel aan een alternatief voor slecht weer.
- Zorg ervoor dat werkplekken en gebruikte materialen of gereedschap wordt gedesinfecteerd voor én na gebruik.

Meer informatie:

- [Generiek kader Coronamaatregelen](#) van het RIVM

Omgaan met de norm van 1,5 meter afstand

Het houden van 1,5 meter afstand is een norm die op dit moment het algemene uitgangspunt is. Dit is het ook het uitgangspunt voor de dagbesteding in de gehandicaptenzorg. Het hanteren van deze afstand is binnen de gehandicaptenzorg echter niet altijd realistisch. Bijvoorbeeld omdat cliënten de betekenis van deze maatregel niet begrijpen of nabijheid nodig hebben tijdens begeleiding of persoonlijke verzorging. Het RIVM geeft ruimte om, in het contact tussen cliënten en begeleiders, als het niet mogelijk is afstand te houden, tijdelijk de anderhalve meter los te laten.

Om het risico op verspreiding van het coronavirus toch zoveel mogelijk te beperken een aantal handvatten wanneer het houden van 1,5 meter afstand niet mogelijk is:

Handvatten wanneer 1,5 meter afstand houden niet mogelijk is:

- Werk in kleinere groepen, zodat je met minder mensen tegelijk in een ruimte bent en op die manier toch zoveel mogelijk onderling afstand kan houden.
- Werk zoveel mogelijk in vaste groepen binnen de dagbesteding.
- Kijk ook naar het aantal dagbestedingslocaties dat een cliënt bezoekt.
- Deelnemers blijven zoveel mogelijk binnen één ruimte. Beperk wisselingen van ruimten.
- Als wel gewisseld wordt van ruimte, denk aan extra handen wassen enz.
- Tijdens persoonlijke verzorging gelden de algemene hygiëne maatregelen, eventueel aangevuld met persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Als inzet van paramedische zorg tijdens de dagbesteding nodig is, dan is dat mogelijk. Ook hiervoor geeft o.a. het generiek kader [coronamaatregelen handvatten](#).

Invulling op maat

De dagbesteding in de gehandicaptenzorg kent een grote diversiteit, cliënten en vormen van dagbesteding verschillen. Het gaat om dagbesteding voor de brede groep mensen met een (licht) verstandelijke beperking, lichamelijke beperkingen, zintuiglijke beperkingen, mensen met (ernstige) meervoudige beperkingen en mensen met niet aangeboren hersenletsel. Het gaat om cliënten van diverse leeftijden. Er kan ook sprake zijn van bijkomende problematiek. Denk bijvoorbeeld aan gedrags- of gezondheidsproblemen. Deze diversiteit vraagt om een invulling op maat bij het invullen van de dagbesteding binnen de algemene maatregelen en in het bijzonder de 1,5 meter maatregel.

Handvatten voor een invulling op maat:

- Uitgangspunt is het zo goed mogelijk invullen van de dagbesteding. Maak afspraken over de invulling in samenspraak met de cliënt en zijn of haar netwerk. Neem daarbij ook de ervaringen met de alternatieve invulling van de dagbesteding in de afgelopen maanden mee.
- Dagbesteding is onderdeel van het ondersteuningsplan van de cliënt. Houd rekening met het doel van de dagbesteding. Ook wanneer tijdelijk nog een andere of alternatieve invulling van dagbesteding noodzakelijk of gewenst is.
- Leg de afspraken die gemaakt worden over de (tijdelijke) invulling van dagbesteding vast in het dossier of (als afspraak in) het ondersteuningsplan.
- Als verschillende aanbieders wonen en dagbesteding bieden aan dezelfde cliënt vraagt dit ook om een goede afstemming tussen de aanbieders over de invulling.

Kwetsbare cliënten

Sommige mensen hebben een grotere kans om ernstig ziek te worden als ze besmet zijn met het coronavirus dan anderen. Wat we op dit moment weten is dat mensen die tot een risicogroep behoren mensen zijn die een hoger risico hebben om ernstig ziek te worden door besmetting met het

coronavirus. Het gaat dan – in het algemeen - om mensen van 70 jaar en ouder en om mensen met onderliggende aandoeningen.

Als het gaat om mensen met een beperking en kwetsbaarheid, zijn mensen met een verstandelijke beperking relatief op jongere leeftijd kwetsbaar. Zij hebben vermoedelijk ook op jongere leeftijd een verhoogd risico op een ernstig beloop van het coronavirus. Dit geldt bij mensen met een verstandelijke beperking voor de leeftijd vanaf 50 jaar.

Handvatten voor afwegingen bij kwetsbare cliënten:

- Mensen uit risicogroepen wordt aangeraden om extra voorzichtig te zijn en de maatregelen goed op te volgen. Op de [website van het RIVM](#) zijn algemene en aanvullende adviezen te vinden voor mensen uit risicogroepen.
- Voor alle cliënten is maatwerk belangrijk, maar zeker voor cliënten die in een risicogroep vallen.
- Extra voorzichtigheid is ook nodig voor cliënten waarbij in de begeleiding of verzorging veel fysiek contact plaatsvindt. Dit maakt cliënten ook kwetsbaar.
- Werk daarom zoveel als mogelijk in vaste groepen en kijk goed naar het aantal contacten dat een cliënt (contactcirkels) heeft.
- Heb aandacht voor afstemming tussen de woonlocatie, dagbesteding en de cliënt of zijn vertegenwoordiger als het gaat om (het beeld van) de mate van de kwetsbaarheid.
- Betrek bij twijfel naast de cliënt en zijn of haar vertegenwoordiger, ook de bij de cliënt betrokken arts bij het maken van afwegingen.

Vervoer van en naar dagbesteding

De organisatie van veilig vervoer is een cruciale randvoorwaarde om op specifieke dagbestedingslocaties weer dagbesteding te kunnen organiseren voor cliënten die niet zelfstandig kunnen reizen. Koninklijk Nederlands Vervoer heeft een [Sectorprotocol veilig zorgvervoer vanaf 18 jaar](#) opgesteld. Dit protocol is gemaakt voor vervoersbedrijven, maar biedt ook handvatten voor zorgorganisaties die het vervoer zelf organiseren.

Als vervoer naar dagbesteding wordt gedaan door een vervoersbedrijf, maak dan tijdig afspraken met de vervoerder. Betrek de vervoerder ook bij de plannen en bijbehorende termijnen voor invulling van de dagbesteding.

Meer informatie

- [Sectorprotocol veilig zorgvervoer vanaf 18 jaar](#) van Koninklijk Nederlands Vervoer
- [Veelgestelde vragen bij sectorprotocollen](#) van Koninklijk Nederlands Vervoer
- [Stroomschema zorgvervoer en taxivervoer](#) op hoofdlijnen
- [Kader vervoer naar dagbesteding](#) van het RIVM

Goede Communicatie

Het zo goed en zo maximaal mogelijk invullen van de dagbesteding in deze corona-periode vraagt veel van cliënten en hun netwerk. Het vraagt ook veel van medewerkers en organisaties. Goede communicatie (samenspraak) met de cliënt, het directe netwerk van de cliënt en binnen de organisatie is essentieel. Het vraagt, waar nodig, ook afstemming met andere bij de dagbesteding betrokken zorgaanbieders of organisaties.

Er wordt door cliënten, verwanten en medewerkers veel waarde gehecht aan duidelijke en tijdige informatie over de vorm en invulling van de dagbesteding. Om begrip te krijgen én te houden voor de maatregelen, is het belangrijk dat er proactieve communicatie plaatsvindt, bijvoorbeeld door tijdig te overleggen over de wensen en de mogelijkheden van het dagbestedingsaanbod op de korte termijn en het perspectief zo lang de algemene RIVM-richtlijnen gelden. Dit is in de komende periode ook een belangrijk onderwerp bij besprekingen van het ondersteuningsplan.

Gezien de diversiteit van de cliënten en de diversiteit van de invulling van dagbesteding, is het van belang dat deze communicatie en samenspraak ook zoveel mogelijk op maat plaatsvindt. Wellicht ten overvloede: communiceer tijdig met zowel cliënten als hun netwerk.

